

De GESCHIEDENIS van de WERELD

TEKST VAN I. SCHOONJANS

TEKENINGEN VAN L. EN F. FUNCKEN

KAREL I

TOEN Karel I in 1625 koning van Engeland werd, regeerde Richelieu over Frankrijk en werkte aan de vestiging van de absolute macht van de koning. Hij deed dit met succes. Was het aanstekelijk? Karel I wou ook de absolute macht verkrijgen, net als zijn schoonbroer en kollega Lodewijk XIII. Waarom ook niet? Het vervelende was dat Engeland een Parlement bezat. Om het Parlement en die oude Magna Charta, Handvest van de Vrijheden, moest men zich echter niet al te zeer bekommeren!

3. — «BAAL IS IN DE TEMPEL»

KAREL I was Anglikaan en zeer vroom. Waarom zou hij al zijn onderdanen niet z'n eigen godsdienst opdringen? Lodewijk XIII vervolgde wel de Hugenoten... Op aanraden van Laud, aartsbisschop van Canterbury, vervolgde de koning de Puriteinen van Engeland. Hij waagde het zelfs het Anglikanisme ook in Schotland in te voeren. Op een zondag van het jaar 1636 kwam te Edinburgh een dominee op de preekstoel gewapend met het Anglikaanse «prayerbook» gebedenboek. De menigte schreeuwde: «De afgoderij is tussen ons. Baal is in de tempel!» Het werd een opstand.

1. — MAGNA CHARTA LIBERTATUM

KAREL I werd met welwillendheid begroet omdat hij mooi en waardig was, maar hij was ook hoogmoedig, autoritair, en niet van zijn eerste leugentje gebarsten. Hij had veel geld nodig om de nutteloze hulpexpeditie naar La Rochelle te betalen. In 1625 vroeg hij aan het Parlement nieuwe subsidies te stemmen. Maar de afgevaardigden herinnerden hem aan de «Magna Charta Libertatum» of «Groot Handvest van de vrijheden», dat de onderdanen tegen de willekeur van de vorst beschermde. Toen besloot de koning zonder Parlement te regeren!

2. — DE KRACHT-PROEF

ZONDER Parlement regeren betekende dat er geen belastingen meer zouden binnen komen. De schatkist van de koning zou dus leeg geraken. Wat gedaan? Buckingham was door Felton vermoord en de koning stelde de graaf van Strafford tot raadsman aan. Strafford kwam op het volgend idee: de koning heeft het recht provisorische taksen te heffen op zijn onderdanen van de kust, ingeval er een gevaar voor invastie bestaat. Dat was het Ship-Money. Het Ship-Money werd van alle onderdanen en in alle tijden geëist. Een zekere John Hampden weigerde deze belasting te betalen. Hij werd voor een hele reeks rechtbanken gesleept, veroordeeld en aan de schandpaal gebonden. De menigte juichte hem toe als een held!

4. STRAFFORD ONTHOOFD

UIT de opstand groeide een burgeroorlog. De Schotten brachten troepen op de been en drongen Engeland binnen. De koning was toen wel verplicht het Parlement samen te roepen. De afgevaardigden stemden de aanhouding van Strafford en van Laud. Strafford werd ter dood veroordeeld en onthoofd. Van uit zijn cel zond Laud hem zijn zegen, maar de koning slaagde er niet in Strafford te redden.

5. HET LANG PARLEMENT

HET Parlement voelde zich sterk en besloot dat het niet meer ontbonden kon worden tenzij door zijn eigen wil. En inderdaad, het zou twintig jaar lang zetelen, dat was het «Long Parliament», het lang Parlement. De koning had niet langer het recht zijn ministers en zijn bisschoppen te benoemen. Hij had dus praktisch niets meer in de pap te brokken. Zou Karel I dit aanvaarden? Neen, hij verliet Londen en bereidde zich voor op de strijd. Dat was in 1642.

(Wordt voortgezet.)